

Leeslijst campagne 11.11.11 Tijd voor Menselijkheid

Lezen over mensenrechten - menselijkheid en wat erbij komt... zoals conflict en hoop.

' (...) Ons morele kompas zal altijd het internationaal recht blijven. We zullen ons nooit laten tegenhouden om oorlogsmisdaden, misdaden tegen de menselijkheid en genocide van Israël te bestrijden.'

als slot van de reactie van directeur Els Hertogen op een opinie-bijdrage over de Rode Lijn-betoging van 7 september 2025.

De toon is gezet, ook voor deze leeslijst.

Deze leeslijst is helemaal niet volledig noch allesomvattend. We hebben een resem aan titels (met schrijvers) naast elkaar gezet omdat die elk op hun manier een verhaal brengen dat blijft trillen en nazinderen.

Gewenst effect: goesting krijgen om te lezen. We hebben immers blijvend nood aan verhalen om onze wereld en onze plaats hierin te kunnen vinden.

Goede literatuur is geen vrijblijvend vermaak, maar zet de mensen aan het denken. Het is soms de onaangename taak van een schrijver om zout in open wonden te strooien; hij moet wel, want suiker zou het alleen maar erger maken.

Jevgeni Jevtoesjenko, 1985

De leeslijst is geen top-10 noch een canon! De volgorde is bovendien compleet willekeurig. Ik heb me (achteraf gezien) erop betrappt dat

- ik buiten verhouding veel aandacht besteed aan de genocidale situatie in het Midden-Oosten. Die vreet dermate aan mij dat ik niet anders kan. Een volgende keer zal ik mijn focus verruimen.
- veel aandacht heb voor poëzie. Blijkbaar heb ik boeiende dichters leren kennen die me blijvend inspireren.

We hebben een inclusieve boekhandel gevraagd om een gelijkaardige leeslijst op te maken voor **kinder- en/of jeugdboeken**. Vanaf die ter beschikking is, zal deze worden toegevoegd.

Spreek gerust mensen aan in de bibliotheek om andere werken te vinden. Aanvullingen zijn welkom, commentaren ter verbetering van deze lijst eveneens.

Rik (DS)

Vrijwilliger 11.11.11

1.

Emilienne Malfatto, Rafael Roa

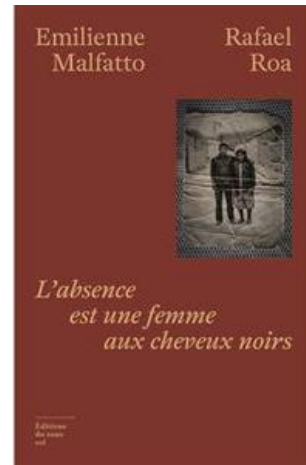
L'absence est une femme aux cheveux noirs

Editions du sous-sol

Paris

2024, 192 p.

Het werk van E. Malfatto heb ik leren kennen via haar 'Le colonel ne dort pas'. Als journaliste kan ze messcherp en duidelijk zijn. Mensen verdwenen tijdens de dictatuur in Argentinië (1976-83). Veertig jaar later blijven ze verdwenen. Families wachten op nieuws. De wijze waarop Malfatto het zoeken en wat dit zoeken ondermijnt in woord en beeld brengt, kruipt onder je huid. Daarom.

2.

Fatena Al-Ghorra

Uittocht naar Gaza

Brieven aan Lamar vanuit het Al-Quds-ziekenhuis

EPO - Uitgeverij Jurgen Maas

Berchem - A'dam

2024 - 192 p.

Fatena al-Ghorra is Palestijns. Haar gedichten getuigen hiervan. Twee dagen nadat ze eindelijk in haar thuisland, Gaza, binnenraakt, breekt de oorlog uit. Met duizenden vluchten naar het ziekenhuis, omdat die 'veilig' zou zijn. Ze houdt een soort dagboek bij door brieven te schrijven aan haar nichtje. Een dagboek over miserie en dood, over het zinderende leven en de hoop.

3.

Ghayath Almadhoun

Ik heb een afgehakte hand voor je meegenomen

Teksten en kanttekeningen

Uitgeverij Jurgen Maas

Amsterdam

2024 - 96 p

De titel van deze bundel intrigeert me. De achterflap overtuigt me: 'Jij zegt dat ik aan de oorlog ben ontsnapt. Nee liefste, niemand ontsnapt aan de oorlog. Het is alleen zo dat ik niet ben gestorven. Ik ben blijven leven, dat is alles.'

4.

Hanan Faour
Schervenstad
De Geus
Breda
2022 - 199 p.

Broer en zus leven gescheiden door het stukgelopen huwelijk van hun ouders. Nadine blijft bij hun Nederlandse moeder terwijl Isaac met hun Libanese vader naar diens geboorteland vertrekt. Als in Beiroet een loods in de haven ontploft (2020), weet Nadine dat ze er naartoe moet. Het wordt een niet-evident zoeken naar hoe je samen hoort na zo'n scheiding.

5.

Isabella Hamad
Geest komt op
Ambo-Anthos
Amsterdam
2023 - 377 p.

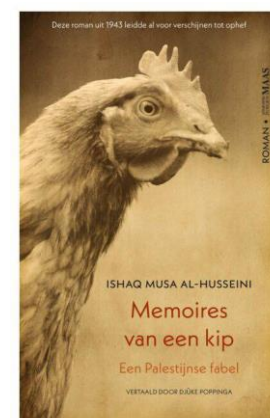
Ongelooflijk hoe je van een klassiek westers werk zoals 'Hamlet' (Shakespeare) een eigen relevant stuk maakt en wil uitvoeren in de Westelijke Jordaanoever. Hoe dichterbij de première komt, hoe duidelijker het wordt hoeveel obstakels moeten worden overwonnen. Tegelijk is er de verhaallijn van zus Sonia, die 'er even uit moest' en zich heruitvindt.

6.

Ishaq Musa Al-Hussein
*Memoires van een kip
een Palestijnse fabel*
Uitgeverij Jurgen Maas
Amsterdam
2024 - 155 p.

Een fabel opgeschreven in 1943, met als enige bedoeling het te hebben over het leven van een kip. Lezer en schrijver weten nochtans beter. Voor wie twijfelt: de kip overleeft het verhaal.

7.

Joe Sacco

Gaza 1956

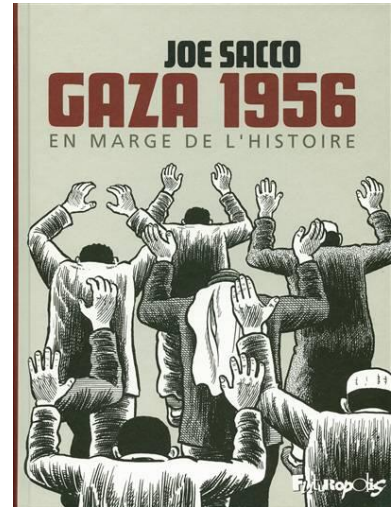
In de marge van de geschiedenis

Atlas

A'dam / Antwerpen

(2009) 2011 - 393 p

Joe Sacco is journalist en striptekenaar (of in omgekeerde volgorde). In 1956 schoten Israelische soldaten 111 Palestijnen dood in Rafah. Zoekend naar wat er die beruchte dag is gebeurd, verdiept Joe Sacco zich in het dagelijks leven van Rafah en het aangrenzende Khan Yunus. Zijn tekeningen zijn gedetailleerd en brengen verleden en heden van Gaza in beeld. De New York Times schrijft het beter dan ik zou kunnen: 'Joe Sacco's briljante, ondraaglijke oorlogsreportages in boekvorm zijn buitengewoon effectief.'

8.

Judith Vanistendael

Penelope

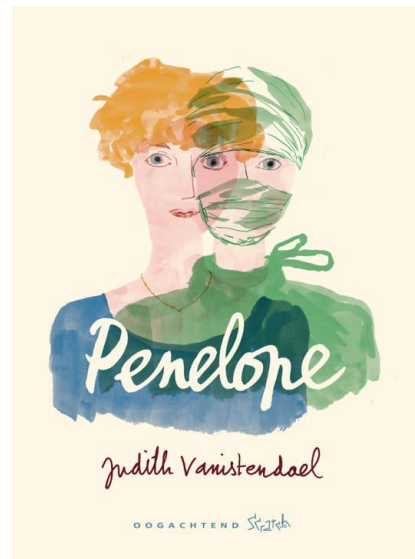
De twee levens van Penelope

Oogachtend - Scratch Books

Heverlee

2019 - 160 p.

De boeken van Judith Vanistendael hebben een voetje voor. Omdat ik die steengoed (of klinkt keinig echter?) vind. Een geëngageerd verhaal, weinig woorden en veel beeld. Penelope is vrouw, moeder en chirurg. Terwijl thuis haar dochter worstelt met de ablatief en met haar puberteit, redt Penelope levens in een veldhospitaal in Aleppo. Maar in de bikkelharte oorlogsrealiteit verliest ze ook patiënten, loopt ze trauma's op en merkt ze dat ze haar roeping steeds moeilijker verzoend krijgt met haar gezin... (achterflap)

9.

Juli Zeh

Onder Buren

Ambo - Anthos

Amsterdam

2021 - 352p.

Het leuke aan de verhalen die Juli Zeh brengt zijn doorgaans meer dan je zomaar verwacht aan de hand van de titel van het werk. 'Onder Buren' is een roman en begint a.h.w. met een soort sociologische studie naar het tijdsgewricht waarin we nu leven. De klimaatcrisis, corona-epidemie, de dood van George Floyd ... waarna het verhaal meer inzoomt op een handvol personages en hun onderlinge verhoudingen. Deze roman brengt een hoopvolle gedachte dat als bijna alles verloren is er toch nog kans bestaat op iets moois, zonder daar melig over te doen. Juli Zehs pen schrijft zeer mooi.

JULI ZEH
ONDER BUREN

roman

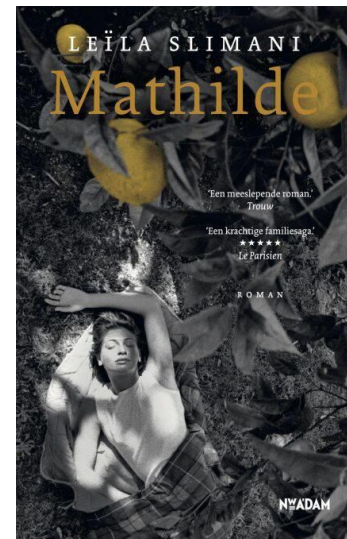
10.

Leïla Slimani

Mathilde

Nieuw Amsterdam

2020 - 320 p.

Kijk ons dansen
Nieuw Amsterdam
2022 - 304 p.

Neem het vuur mee
Wereldbibliotheek
Amsterdam
2025 - 368 p.

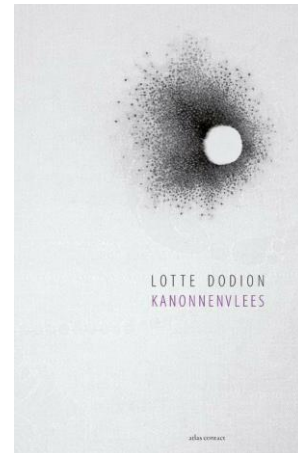
Je hoeft geen boontje hebben voor Marokko om te kunnen genieten van deze trilogie. Het verhaal van minstens drie generaties in een familie, het verhaal bekeken vanuit de vrouwen in die familie. Hoe zij zich zelf voelen en zich verhouden tot een zich ontwikkelende maatschappij. Tegelijk krijg je de 'geschiedenis' van die maatschappij ook beschreven.

11.

Lotte Dodion
Kanonnenvlees
Atlas Contact
A'dam / Antwerpen
2016 – 64 p.

Een van de Antwerpse stadsdichters die ontslag nam toen het gedicht 'Losgeld' van collega Ruth Lasters niet 'mocht' van het stadsbestuur. Hoewel de titel van haar 'Kanonnenvlees' weezin opwekt, zijn haar gedichten hart en troostend tegelijk. 'Het is een bundel waarvan u niet wil genezen.'

12.

Marjane Satrapi
Persepolis
Atlas Contact
A'dam / Antwerpen
(2001) 2005 – 352 p.

Eén van de eerste graphic novels die ik leerde kennen. Marjane Satrapi vertelt haar verhaal, opgroeïend in een marxistisch gezin, ten tijde van de sjah. Na de Islamitische Revolutie (1979) wordt het er niet makkelijker op.

Over de oude en grootse beschaving wordt nu hoofdzakelijk gedacht en gesproken in termen van fundamentalisme, fanatisme en terrorisme. Een buitengewoon vertekend beeld. (...) Ik vind dat het niet zo kan zijn dat een hele natie wordt veroordeeld vanwege de misstappen van een paar extremisten (...).

Zware kost, luchtig en met humor neergezet in eenvoudige en rake zwart-wittekeningen (Vrij Nederland)

13.

Mourid Barghouti

I Saw Ramallah

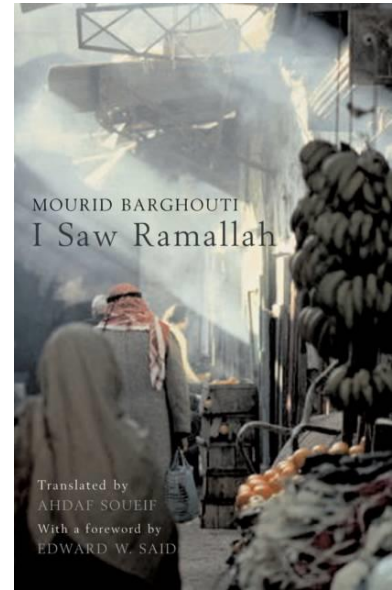
Bloomsbury Publishing

London

(2000) 2005 – 208 p.

te downloaden via

https://istandwithpalestine.org/wp-content/uploads/2024/10/OceanofPDF.com_I_Saw_Ramallah_-_Mourid_Barghouti.pdf

Mourid Barghouti, geboren in 1944 in een dorp bij Ramallah, is een dichter in ballingschap. Zijn eerste ballingschap begon toen hij in 1967 in Cairo studeerde en de Westoever voor hem gesloten werd. In 1976 verbande Egypte hem en daarna deden Libanon en Jordanië hetzelfde. Door de Oslo-akkoorden kon hij (1996) terug naar de West Banks (de Westelijke Jordaanoever).

14.

Myriem El-Kaddouri

Hier ligt de waarheid in overdaad

Pelckmans

Kalmthout

2024 – 56 p.

Iemand de waarheid zeggen kan pijn doen bij de gekritiseerde. Myriem El-Kaddouri schuwt de harde kanten van de waarheid niet. Zij schetst op fenomenale wijze de problemen van de ouder wordende allochtoon, of de pijn van een verbroken relatie, of het schrijnende van herinneringen. Boeiende verzen. Fascinerend als debuut.

15.

Nadia Nsai

Dochter van de dekolonisatie

EPO

Berchem

2020 – 232 p.

*Ze is een dochter - niet van de kolonisatie, maar van de dekolonisatie.
Daar maakt ze ook werk van.*

16.

Refaat Alareer

If I must Die

Poetry and Prose

OR Books

NY / London

2024 - 280 p.

Klik [hier](#) voor het gedicht

Ter nagedachtenis, brengen vrienden stukken uit het werk van Refaat Alareer samen. Een enthousiast en geëngageerd mens werd vermoord.

17.

Valeria Luiselli

Vertel me het einde

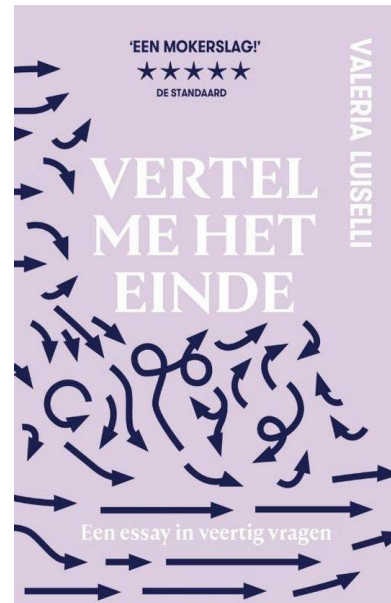
Een essay in veertig vragen

Das Mag - Karaat

Amsterdam

2017 - 132 p.

*'We kunnen het ons niet meer permitteren om apolitiek te zijn',
vandaar...*

18.

Willem Staes

Vuurland

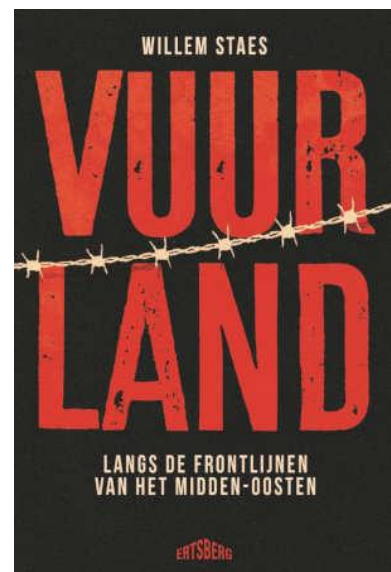
Een reis langs de frontlijnen van het Midden-Oosten

Ertsberg

Antwerpen

2025 - 272 p.

*Als je actuele en gedegen informatie zoekt over wat aan het gebeuren
is, een must.*

19.

Yasmina Khadra

Les Hirondelles de Kaboul

Ed. Julliard

(2002) 2019 - 187 p.

Gezien als animatiefilm - zo mooi. Het Kaboul (Afghanistan) begin jaren 2000, onder een autoritair en repressief regime. In het verhaal zijn 4 personages belangrijk: het koppel Mohsen en Zunaira, Atiq (gewezen moedjaheddin - nu cipier) en Mussarat (een vrouw die verminkt werd door de Taliban en een terminale kanker heeft). Een verhaal over 'schuld en vergeving'.

20.

A Child in Palestine

The Cartoons of Naji al-Ali.

Introduction by Joe Sacco

Verso

London

2009 - 128 p

Je zou denken dat deze cartoons pas gisteren werden getekend. Net alsof de geschiedenis blijft haperen net zoals de naald van je platenspeler (als je die nog kent).

21.

Refaat Alareer (ed.)

Gaza writes back

Short Stories from Young Writers in Gaza, Palestine.

Just World Books

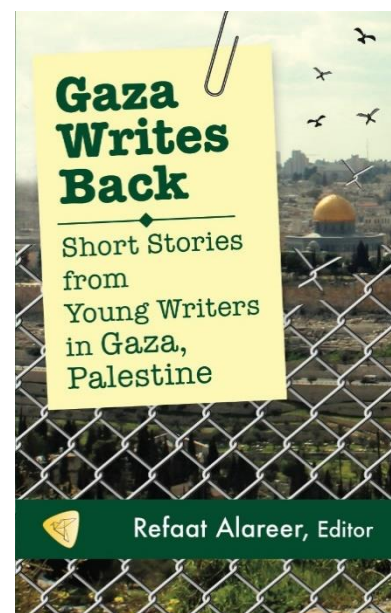
Charlottesville, VA

2014 - 208 p.

[Hier](#) te downloaden

Inderdaad, een tweede werk van Refaat Alareer.

Omdat hij een drijvende kracht is voor veel jongeren in hun omgaan met taal en/in de wereld.

22.

Ashtar Theatre

De Gaza Monologen

Tekst # 803

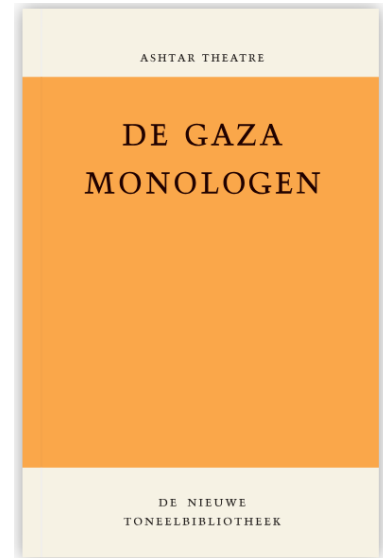
De Nieuwe Toneelbibliotheek

Amsterdam

2023 - 93 p.

De Gaza Monologen zijn 31 getuigenissengeschreven door jongeren die de oorlog in Gaza in 2008/2009 meemaakten. Het ASHTAR Theatre in Ramallah tekende hun verhalen op en publiceerde de tekst in 2010. Nu het geweld in Gaza opnieuw in alle hevigheid oplaait, zijn de monologen actueler dan ooit.

Het Palestijnse ASHTAR Theater roept acteurs, theatermakers en kunstenaars van over de hele wereld op om op 29 november de Gaza Monologen te lezen.

23.

Marwa Al-Sabouni

Building for Hope

Towards an Architecture of Belonging

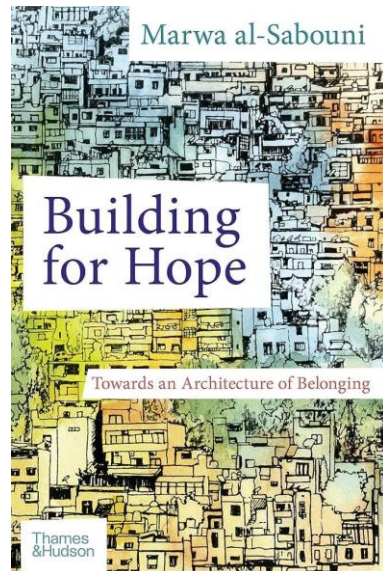
Thames & Hudson

London

2021 - 223 p.

Wat doet een boek over architectuur in deze lijst? Als je het hebt over conflict en hoop, mag je het ook hebben over 'wat voorbij de ruïnes' ... "Al veertien jaar mist onze stad een hart. Van het verwoeste centrum is nog altijd haast niets herbouwd. Zo blijft onze stad gemarginaliseerd, bijna dood. We móéten manieren vinden om die weer tot leven te brengen." Marwa Al-Soubani heeft het over haar Homs.

De kern van haar opvattingen is dat goede architectuur de levensvatbaarheid van dorpen en steden verhoogt, terwijl slecht ontworpen gebouwen tegenstellingen juist aanwakkeren. Zo betoogt ze dat eenvormige, onpersoonlijke en naar binnen gerichte betonnen blokkendozen van drie of vier verdiepingen hebben bijgedragen tot een verlies aan sociale samenhang in haar eigen Homs.

24.

Amer Almassri

De man die achteromkeek
reeks: *Verhalen uit Gaza*

Uitgeverij Jurgen Maas

Amsterdam

2025 - 120 p.

Schoonheid als daad van verzet ... Stemmen uit Gaza, een project opgezet in de zomer van 2023 om vijf jaar lang elk jaar een literair werk uit Gaza in Nederlandse vertaling te publiceren. De keuze van het werk zou (mee) bepaald worden door Palestijnse adviseurs. Boek 1 verscheen zes maanden na het uitbreken van de verwoestende oorlog. Intussen blijkt de oorlog genocidaal en wordt overleven op zich reeds een daad van verzet. 'Door dit project kunnen we onze stem laten horen, het geeft ons een reden om te leven. (...) Dit hebben we nodig om ons ten minste nog mens te voelen. (...) Dit is onze laatste strohalm...' Daarom moet je deze lezen.

25.

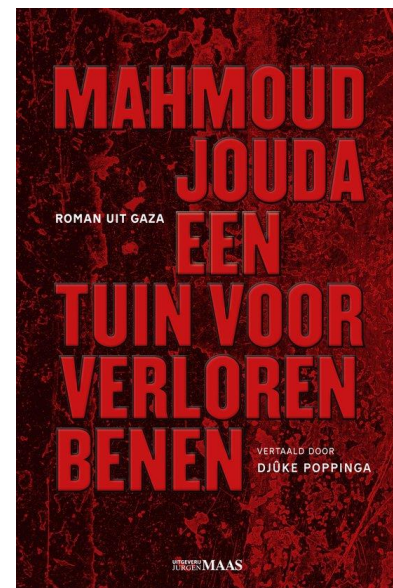
Mahmoud Jouda

Een tuin voor verloren benen
reeks: *Verhalen uit Gaza*

Uitgeverij Jurgen Maas

Amsterdam

2024 - 156 p

26.

Omar El Akkad

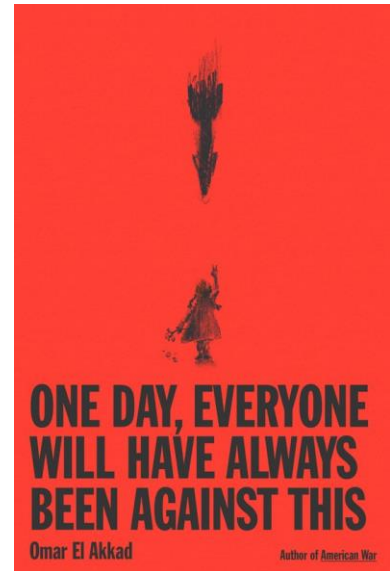
One day, everyone will have always been against this

Canongate

Edinburgh

2025 - 187 p.

Met één zin de aandacht van de hele wereld trekken... 'Dit is een verslag van een breuk, een afscheid van het idee dat de beleefde, westerse liberaal ooit ergens voor stond. Wat er vandaag in Gaza gebeurt, zal worden herinnerd als de periode waarin miljoenen mensen naar het Westen keken, naar de op regels gebaseerde orde, de kern van het moderne liberalisme en het kapitalistische systeem dat het dient, en zeiden: 'Hiermee wil ik niets te maken hebben.'

27.

Mahmoud Darwish

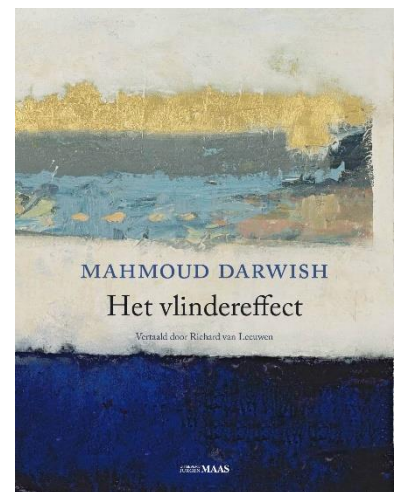
Het vlindereffect

Uitgeverij Jurgen Maas

Amsterdam 2025 - 163 p.

Een van de meest invloedrijke stemmen binnen de Palestijnse literatuur is Mahmoud Darwish (1941-2008). Hij vluchtte uit Palestina, zocht overal een thuis. Zijn laatste bundel, Het vlindereffect (2007), is een verzameling gedichten en dagboekfragmenten uit zijn laatste levensjaren.

De oorspronkelijke titel van de bundel, Athar al-farâsha, betekent zowel 'effect' als 'spoor'. En dat is precies wat Darwish achterlaat: een spoor van tederheid en verzet, van persoonlijke herinneringen en collectieve geschiedenis. Altijd is daar de aandacht voor schoonheid.

28.

Samantha Power

Een probleem uit de hel

Amerika, het Westen en het tijdperk van de genocide

Uitgeverij Contact

A'dam / Antwerpen

2003 - 701 p.

Zoekend naar een antwoord op de frustratie hoe weinig reactie komt vanuit het witte Westen op een alles-vernietigende oorlog, kwam ik eerder toevallig bij 'De Genocide Fax, Wat doe jij als het erop aankomt' (Roxane Van Iperen). Een stapje verderzoekend kwam ik terecht bij Samantha Powers 'probleem uit de hel'. Gedetailleerd geeft ze weer hoe - tijdens verschillende genocides door de jaren heen - willens en wetens niet wordt ingegrepen ...

